

Preskription av kravet på avvittring

De viktigaste förslagen

Sammandrag

Syftet med förslaget är att när mer än tio år har förflutit från en äktenskapsskillnad eller ett upphävande av ett äktenskap ska det äktenskapet inte längre ha några betydande förmögenhetsrättsliga verkningar, om makarna inte har kommit överens om något annat. Det föreslås att det som konstateras ovan genomförs så att det föreskrivs om preskription av giftorätten samt om preskription av de begränsade förfoganderätter och av presumtionen om samägande som avses i äktenskapslagen.

Preskription av giftorätten

Det föreslås att giftorätten preskriberas tio år efter att ett lagakraftvunnet beslut om upplösning av äktenskap har meddelats. Enligt förslaget ska preskriptionen gälla äktenskap som upphört genom äktenskapsskillnad och äktenskap som upphävts genom en dom. En makes rätt att hos domstolen ansöka om en skiftesman för att förrätta avvittringen eller åtskiljandet av egendomen kvarstår, men maken kan inte längre efter att tidsfristen har löpt ut på basis av giftorätten kräva att den andra maken erlägger utjämning.

Enligt förslaget kan preskriptionen av giftorätten avbrytas genom att hos domstol ansöka om en skiftesman för att förrätta åtskiljandet av egendomen. Om ansökan om skiftesmannaaavvittring avskrivs, fortsätter tidsfristen på tio år att löpa från den tidpunkt då den avbröts av ansökan.

Det föreslås att makarna ska kunna avtala om en preskriptionstid som avviker från den tid på tio år som anges i lagen. Ett avtal om preskription av giftorätten ska ingås skriftligen och vara bevittnat av två ojäviga personer. För att avtalet ska träda i kraft krävs det att det registreras hos Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata eller Statens ämbetsverk på Åland.

Den föreslagna preskriptionen av giftorätten leder också till att den tidigare maken inte efter utgången av tidsfristen är delägare i makens dödsbo om inte preskriptionen av giftorätten har avbrutits eller något annat har avtalats om giftorätten.

Preskription av de begränsade förfoganderätterna

Äktenskapslagens bestämmelser om de begränsade förfoganderätterna föreslås förfalla senast tio år efter det att äktenskapet har upplösts. Den föreslagna tidsfristen på tio år börjar löpa från den dag då ett lagakraftvunnet beslut om äktenskapsskillnad eller upphävande av äktenskap har meddelats eller då äktenskapet har upplösts på grund av den ena makens död. När tidsfristen har löpt ut behöver en make inte längre be om den tidigare makens samtycke för att överlåta eller överföra sin egendom som är avsedd att användas som makarnas gemensamma hem eller som ingår i det bohag som används gemensamt.

Preskription av presumtionen om samägande

Enligt förslaget ska äktenskapslagens presumtion om samägande inte längre tillämpas i en situation där det har förflutit mer än tio år sedan äktenskapet upplöstes. Efter utgången av tidsfristen på tio år ska allmänna förmögenhetsrättsliga bestämmelserna tillämpas för att fastställa makarnas ägandeförhållanden och ägarandelar så att bestämmelserna inte längre skiljer sig från de bestämmelser som tillämpas på personer som har ett mindre närstående förhållande till varandra än makar i ett äktenskap.

Slopandet av tillämpningen av presumtionen om samägande erbjuder godtrosskydd åt en tredje part, när det har förflutit mer än tio år sedan äktenskapet upplöstes. En tredje part skulle då kunna lita på besittningspresumtionen på motsvarande sätt som inom förmögenhetsrätten i allmänhet oberoende av om avvittring eller åtskiljande av egendomen har förrättats mellan makarna.

Den föreslagna preskriptionen av presumtionen om samägande påverkar inte de faktiska ägandeförhållandena för lösöret. Äganderätten till ett föremål kan inte överföras från en make till en annan som en följd av att tid har förflutit. Om det efter arvskiftet eller någon annan rättshandling som gäller egendomen framkommer att den tidigare maken i verkligheten äger en del av eller all den egendom som överlåtits, tillämpas på situationen på vanligt sätt bestämmelserna om avtal mellan makar enligt 58 § i äktenskapslagen och de allmänna förmögenhetsrättsliga bestämmelserna i handelsbalken.